СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 118. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 22. мая, 1925. VOL. XXXIII. No. 118. Jersey City, N. J., Friday, May 22. 1925. THREE CENTS

Легіслятура стейту Висконсина за зміною прогибіційного закона

МЕДИСОН, 20. мая. — Палата послів легіслятури стейту Висконсина ухвалила нині поважною більшостию голосів дві резолюції проти прогибіційного закона.

В однії резолюції палата просить президента Кулиджа скликати в як найкоротшім часі конституційну конвенцію для відкликання 18-ої поправки до американської конституції (ся поправка заводить прогибіцію), а в другій заряджується в стейті загальне голосованне (референдум) над допущеннем у торговлю пива, яке має не більше як 2 і три чверті проценту алькоголю.

Перша резолюція буде незадовго предложена до ухвалення також стейтовому сенатови, котрий вже давнійше ухвалив був другу резолюцію.

Обі резолюції викликали в палаті горячу дебату. Коли під обради прийшла резолюція за пиво, прихильники прогибіції поставили були демонстраційне внесенне, щоби на місце пива згадати молоко, але їх закричали. Прихильники прогибіції радили відтак піддати резолюцію під народне голосованне при квітневих виборах, а не в осени, як се кажеться в резолюції, але й тут їх побито на голову. Підчас голосовання над резолюцією прихильники сих резолюцій підносили, що прогибіція показалася „кольосальною невдачею".

НОВИЙ ПРЕЗИДЕНТ КУБИ ОБНИМАЄ УРЯД.

ГАВАНА, 20. мая. — Серед урочистих парад заприсяжено тут нині нового президента Куби Херарда Мачадо. Є він пятим з ряду президентом острова.

НЕ ВДАВСЯ ОБМАН.

НЮ ЙОРК, 19. мая. — Дейвид Ґибон, місцевий мандрівний перекупень, найшов на порожнім поли на Стейтен Айленді хлопчину Антонія Рейціо, звязаного за руки й ноги, зі заткани хустиною ротом. Коли він покликав поліцію й хлопця розвязано, хлопчина став оповідати довгу історію про страшний напад на себе замаскованого чоловіка. Поліція не зовсім вірила історії з нападом і допитувалася так довго, поки хлопчина не признався, що він самий завязав собі руки, ноги й рот, щоби в той спосіб викликати милосердя до себе у своїх родичів. Він ходив три дні поза школу й боявся кари.

ПРОЦЕС ПРОТИ МЕЙОРА МІСТА ЗА НАДУЖИТТЯ. У ТОВАРИСТВІ.

ГЕКЕНСЕК, Ню Джерзі, 19. мая. — Нині покінчився у стейтовому суді процес проти місцевого мейора Кемпбела, обжалованого за спроневірення великих сум в одному кооперативному будівельному товаристві. Мейор доказав на суді, що він ніяких паперів не фалшував, що не він шахрував других, але другі його та що він, коли відкрито обман, ужив всего свого майна, щоби виратувати тих членів товариства, що мали потерпіти через обман. Суд увільнив мейора від вини й кари.

НОВИЙ СТРАЙК СТУДЕНТІВ.

ДАЛОНЕГА, Джорджія, 19. мая. — Межи зарядом Північно-Джорджійської Рільничої Колеґії а висшими студентами її прийшло до невступчивої боротьби. Студенти внесли до стейтового уряду, котрий удержує школу, прозьбу о усуненне начальника школи Дюбовза, а сей знова завізвав усіх, що внесли петицію, відкликати свої підписи та загрозив кождому неслухняному прогнанием зі школи. Студенти заявили, що вони наразяться скорше на прогнанне зі школи, як уступлять перед загрозою.

КЛОПОТИ З ВОЗДУШНИМ САМОХОДОМ.

ПЕРТ АМБОЙ, Ню Джерзі, 19. мая. — Місцевий електричний контрактор Джан Єлен купив собі недавно вживаний вже літак. Літав він нині сим літаком понад місцеві поля, яких 400 стіп над землею, коли воздушна шруба нагло перестала обертатися. Єлен з тяжкою бідою потрафив удержати літак у рівновазі поки він не злетів до 100 стіп понад землю, а тоді скорим, метким рухом кинувся з літака на землю. Впав він у мочар, ногами в спід. Люди, що надбігли йому на поміч, мусіли його викопувати зі землі, бо забився він у мочар по самі пахи. Летуна взяли домів, щоби він прохолонув з потрясення. Тілесних ушкоджень він не поніс ніяких. Його літак, без летуна, полетів далі й розбився на дребезки на кокурузянім поли які три милі від місця, де впав його властитель.

НІМЦІ, ЩО ШПИГУВАЛИ ДЛЯ АМЕРИКИ, ПОСЕЛЮЮТЬСЯ В АМЕРИЦІ.

ВАШИНГТОН, 19. мая. — Альвін Ґроте, молодий німецький летун, котрого зістрілили американські жовніри в 1918. році, а котрий опісля став американським шпигуном, поселився під прибранним іменем в Америці та займається бизнесом. Поводиться йому добре, але він не виявляє свого дійсного імени зі страху перед німецькою пімстою. В подібний спосіб живуть другі Німці, що шпигували на користь Америки.

ЖЕНЩИНИ СТОЛЯРАМИ.

НЮ ЙОРК, 19. мая. — Артур Джабин, будівляний столярський контрактор, каже, що женщини можуть бути такими самими добрими столярами, як мужчини. На доказ свого він [illegible] має до всіх будинків, при котрих він має контракти, [illegible] ку й [illegible]

УДАРТЕ В ВІЧЕВИЙ ДЗВІН, ДОПОМОЖІТЬ ГОЛОДНОМУ СЕЛУ.

Від місяців не бачить наш селянин хліба. Сам не має чим поживитися і не має зерна на весняний посів. Тепла зима і мишва знищила озимину. Лютий ворог донищує його податками і данинами та жде на його загибіль.

Громадяне. Не даймо загибати живому народови. Киньмося всі як оден до ратунку нації. Нехай прокинеться в ту страшну хвилю і найбільш заспалий кут, хай вдарить в вічевий дзвін і кличе нарід на пораду, на негайну допомогу нашому Голодуючому Рідному Селу.

Поратувати село — це наш святий обовязок, бо ратуючи село, ратуємо українську націю. Від того обовязку не може і не сміє відтягнутися буквально ні одна особа українського роду.

В першій мірі повинні взятися до цеї праці наші товариства і парохії по місцях, а дальше всі свідомі громадяне. Повинні скликувати віча і наради і представити народови голодове лихоліття в старім краю.

Коли бракує Вам бесідника пишіть до Обеднання на адресу:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

ВЛАСТИТЕЛЬКА „ФАБРИКИ АНГЕЛИКІВ" У РУКАХ СУДУ.

НЮ ЙОРК, 19 мая. — Велика лава присяжних суддів, що розбирала справу пані Гелени Гайсен-Фольк, властительки славної вже нині інфанторії (дітоної фарми), заявила, що жінку треба поставити під суд. За що мають її судити, не сказано, бо нюйорські закони виразно не називають її злочину. Закидають її покищо виразно заміну дітий. Проти неї ведеться ще далі кілька других слідств за другі злочини над дітьми, відданими в її опіку.

БУТЛЕҐЕРСЬКІ ПРОЦЕСИ.

НЮАРК, Н. ДЖ., 19. мая. — Велика лава присяжних суддів федерального суду постановила поставити під суд 23 людий, обжалованих за ріжні злочини проти прогибіційного закона. Трох з них обжаловують за те, що вони безправно поступили в бутлеґерську торговлю без заплачення податку промислового алькоголю вартости на чверть міліона долярів.

НОВИЙ ВИНАХІД.

Американський професор Роберт Вуд винайшов нове проміння, яке дасть змогу літакам підчас війни прибирати колір літаків ворога в часі їх перелету над чужинною територією, а при повороті знову мати свій колір. Новий клопіт для винахідчиків, щоби шукати за способом, як пізнавати ворожий літак!

5,000 ДОЛ. ЗА ПОБОРЕННЄ ГАРКАВЕНКА.

Джек Пфефер, менаджер українського борця Олександра Гаркавенка, проголосив, що дасть 5,000 долярів котромунебудь із силачів, котрий поборе Гаркавенка.

Гаркавенко бореться з великим успіхом у західних стейтах Злучених Держав і до сього часу положив трийцять одного борця. Між іншими поборов він Джека Бруна.

Гаркавенко тепер має чемпіонат український і російський, а хоче здобути світовий.

НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ БОГАТИР.

Львівське Діло пише: Довідуємося, що один Українець в Америці, еміґрант зі Східної Галичини, п. Сироїжка, виграв в Шикаго, центрі всеамериканської збіжевої торговлі, велику збіжеву нагороду в сумі 200,000 долярів, себто 104 міліони золотих. Таким робом український нарід дістав цілком несподівано одного більше богатиря, яких у нас немає багато. Коби тільки дійсно в того маєтку мала якусь користь і [illegible]

СУМНА ПОДІЯ В МОСКІҐОН ГАЙТС.

З Москіґон, Гайтс, Миш., пишуть нам, що там узяли Українку Олену Цап, жінку Стефана Цапа, до дому божевільних.

Доктори, як нам пишуть, присудили, що вона відійшла від ума ізза страшного побиття.

Нещасна жалувалась давнійше сусідам на побиття і хотіла з розпуки втопитись. Була вона дуже добра ґаздиня і мати двом малим своїм дочкам, які тепер плачуть за мамою.

Одна Українка з Москіґон Гайтс, пишучи про сю сумну подію, вказує на сварні і бійки, які бувають в родинах, і радить жінкам, щоб не терпіли побоїв, але шукали свого людського права у суді.

ОГОНЬ В ОЛІЄН, Н. Й.

Дня 18. с. м. вибух в Олієн, Н. Й., великий огонь, котрий знищив найстаршу гарбарню в Олієн. Властителям гарбарні Armor & Co. згоріло 18 будинків; шкода виносить $750.000.

Богато Українців працювало у сій гарбарни.

ПЕРЕМІНА ПОЛЬСЬКИХ ФІЛЬВАРКІВ НА СХОДІ НА ТВЕРДИНІ.

Як виглядають відносини на східних „окраїнах" в Польщі, видно зі слідуючої урядової відозви старости в Барановичах до польських поміщиків (дідичів):

„Вікна всіх будованих будинків в поміщицьких дворах і на фільварках мають бути на три четвертини забарикадовані мішками з піском; деревляні будинки мають бути обведені з надвору другою стіною з дощок, а простір між обидвома стінами, на 30 центиметрів широкий, має бути наповнений піском... Посеред кождого подвіря має бути зроблений окіп зі стрільницями на всі чотири сторони, щоби в них могли ховатися і боронитися перед бандами поліційні сторожі. На горбках мають бути побудовані на чотирьох стовпах плятформи, з яких можна булоб стежити, чи не зближаються більші банди. В комині кожного поміщицького двора, в будинках латинських ксьондзів і у всіх урядових помешканнях мають бути пороблені отвори і через них проведені бляшані рури на двір, щоби в потребі обложені в будинку могли через них пускати ракети і бенґальські огні і тим способом давати знати близьким поліційним станицям, щоб ішли ратувати".

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ [illegible]

ДР. КОСТЬ ЛЕВИЦЬКИЙ ВЕРТАЄТЬСЯ ДО ГАЛИЧИНИ.

З Варшави повідомляють: Чутки про поворот дра Костя Левицького до Галичини набирають признак правди. Він має дістати від міністерства справедливости у Варшаві зелізний лист, який дозволює йому на поворот до рідного краю. Зелізний лист видається йому на домаганнє міністерства закордонних справ. Проти Костя Левицького відбудеться судова розправа, на котрій він явиться зівсім свобідно.

МИТРОПОЛИТ ШЕПТИЦЬКИЙ В СПРАВІ ШКІЛЬНОГО ПЛЕБІСЦИТУ В ГАЛИЧИНІ.

Львівський вшехпольський дневник „Слово Польске" наводить слова пастирського листу митрополита Шептицького у справі шкільній і злоститься на сей уступ: „Митрополичий Ординаріят подає отсі постанови про шкільні справи до відома Всч. Отцям і взиває їх, щоби сю справу вияснити вірним, заохотити їх, щоби користали із сих прав, яких можуть домагатись на підставі законів і розпорядків; та щоби або самі обняли провід, або дали дійсну поміч в сій акції".

БОРОТЬБА ПОЛЯКІВ ПРОТИ ЕПИСКОПА ЛИТОВЦЯ У ВИЛЬНІ.

Проти католицького епископа у Вильні, Матулевича, який був ще іменований за царських часів, ведуть Поляки і польське правительство постійну і заязяту боротьбу, закидуючи йому прихильність до Литовців. Недавно переніс епископ польського священика з литовського села і за се підняла польська преса вереск, а дехто з Поляків пробував навіть викликати бунт парохіян проти запорядження епископа.

СОЙМОВІ РЕВЕЛЯЦІЇ.

У буджетовій дискусії у варшавськім соймі дня 25-го м. м. посол Бриль кинув обвинувачення послови Шидловському, що його підкупили чужинці нафтові промисловці за 140,000 зол. Покищо Шидловські не відповів на це. Польські часописи називають це обвинувачення „сензаційним інцидентом".

РІЛЬНИЙ СТРАЙК У ПОЛЬЩІ

Рільний страйк в Білостоцькім повіті обняв 44 фільварки. Надіються поновного вибуху страйку дня 1. травня в поморськім воєвідстві, бо по тім терміні робітники одержать перший раз зреі[illegible]ковану плат[illegible]

Не хотять „замикати" отворених границь теперішньої Польщі.

ЛОНДОН, 20. мая. — Французьке правительство прислало до правительства англійського відпис відповіди, яку вона хоче вислати до Німеччини на її предложенне у справі „забезпечення" німецько-французької границі.

Франція каже у сій відповіди, що годиться на се „забезпеченне", якщо Німеччина одночасно заявить, що також „забезпечить" німецько-польську границю, та що не буде старатись прилучити до себе Австрію.

На се Англія не годиться і так відповість Франції.

ОПОРОЖНИТЬ КЕЛЬН.

ЛОНДОН, 20. мая. — Англійське правительство домагається від Франції, щоб видала се, що найдено неправного серед Німців, підчас пошукування за скритими зоруженнями, а тоді нехай аліянти віднесуться до Німеччини, щоб усунула такі неправности.

Інакше, каже воно, Англія вважати-ме що найдено тільки маловажні дрібниці, і не вважаючи на се, вона опорожнить німецьке місто Кельн із своїх окупаційних війск.

АНГЛІЯ НЕ ПУСКАЄ КОМУНІСТІВ.

ЛОНДОН, 20. мая. — Тутешня преса подає, що англійське правительство відказалось допустити до Англії большевицьких делеґатів з Росії й інших країв Европи й Азії на зїзд англійських комуністів, який відбудеться в Ґлесґові, в Шотляндії, 30. с. м.

„ПЕРЕПРОШУЮТЬ".

ПАРИЖ, 20. мая. — Деякі Американці, котрі тут пробувають на відпочивку або ради бизнесу, гадають, що їм треба „перепрошувати" Французів за се, що американське правительство зажадало, аби Франція і другі аліянти зачали сплачувати Америці воєнні довги.

Тут є нюйорський банкир Отто Кан, котрий сказав, що він любить Францію і що сі домагання до Франції не виходять з душі американського народу але від політиків, які не заступають американського народу.

Другий такий бувший американський амбасадор в Берліні Джеймс В. Джерald також „перепрошував" Французів за тесаме і пояснював, що се не опінія американського народу.

Деякі Американці кажуть Французам, що президент Кулидж не хотів упоминатись о зворот довгів, але зробив се для сенатора Бори, щоб його приєднати для своєї заграничної політики.

(Кан говорить про свою любов до Франції і про душу американського народу, яка нібито не хоче гроший від Французів, а якої буцімто Кулидж не репрезентує. Та дивна та любов Німця, котрий перед війною був британським горожанином; підчас війни став американським горожанином; а тепер хиба „з любови" стане французьким горожанином. Зноваж Джерард не грає від упадку Вилсона жадної ролі в Америці, а говорить теж як і Кан „від імени народу" і його „душі").

ЗАПЕРЕЧУЄ ВІСТКИ ПРО НЕВДАЧІ.

ПАРИЖ, 20. мая. — Премієр Франції Пенлеве заявив, що вістки про невдачі французького війска у сутичках з військами Абд-ел-Кріма в Мароку се чисті видумки.

КОНФЕРЕНЦІЯ МІЖНАРОДНОГО БЮРА ПРАЦІ.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 20. мая. — Сьогодня тут зачалась конференція Міжнароднього Бюра Праці під проводом д-ра Едварда Бенеша, чесько-словацького міністра закордонних справ.

Конференція радити-ме над питанием про скасованне нічної праці в пекарнях, що вже доконано в деяких містах.

Також обговорить конференція справу суспільного обезпечення і питанне, як можна-б її згармонізувати для всіх держав.

Вкінці конференція має обміркувати справу зменьшення годин праці в скляних гутах.

На конференцію мають право присилати держави, що є членами Ліґи Народів, по 4 делеґатів, по двох урядових, по одному від робітників і по одному від роботодавців.

40 держав прислало своїх делеґатів.

Між делеґатами проявилась уже аґітація за скасованнем Міжнароднього Бюра Праці, з уваги, що воно задороге і не поспіває з поступом часу.

МИТО В НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН, 20. мая. — Німецьке правительство пропонує тарифу з митом на промислові вироби і хліборобські продукти із заграниці.

ГІНДЕНБУРГ НА ВИСТАВІ ФІЛЬМОВИХ ОБРАЗІВ.

БЕРЛІН, 20. мая. — Президент Гінденбург і члени міністерського кабінету під проводом канцлера Лютера оглядали вчера вечером в городі міністерства внутрішніх справ найновійший фільмовий образ під назвою „Шляхи до сили і краси", який має послужити для аґітації по цілій Німеччині за дбанием про розвиток фізичної сили і краси.

Президент Гінденбург одобрив сей образ.

Сього вечера бачив він теж фільмові знимки його інавґураційного свята.

ЗАСУДЖЕНІ НА СМЕРТЬ.

СОФІЯ, столиця Болгарії, 20. мая. — [illegible]

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian daily newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ .75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Outside Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Загряницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За зміну адреси платиться 10 центів.
...оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
До Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

НАЗРІВАЮТЬ ВАЖНІ ПОДІЇ

Розклад політичних сил в Европі може вкороті улягти повній зміні. Маємо тут на думці гарантійний пакт. Запропонували його Німці в Берліні, а виготовлено в Лондоні. Сама Німеччина по добрій волі та ще вкупі з Англією і Францією хоче гарантувати Франції її теперішні східні границі. За те домагається, щоби Французи забралися з німецької землі і опустили Кольонію та не противилися тому, щоби Німеччина мирною і дипльоматичною дорогою „випростувала" свої границі на сході. Ходить тут о німецький Данціґ, коридор та Шлеск, а випростувати малиби себе Німці коштом Польщі.

Це має бути перший крок до дійсного замирення в Европі. Підпирає його всіми силами Англія, стоїть за ним і Америка. Це видно цілком ясно з промови американського амбасадора на банкеті Паломників в Лондоні. Супроти того гарантійний пакт набрав великої серіозности. Франція не могла вже його злегковажити і французький міністер заграничних справ Бріян виготовив вже відповідь на німецьке предложення. Зміст її нам ще не відомий, але це вже певне, що Франція саму ідею такого гарантійного пакту приймає, а лише застерігається, щоби в тім пакті було застережено, що він не зміняє версайського договору. А дальше, щоби гарантійним пактом обняти рівнож і охорону границь Польщі. Заміти відносно евакуації Кольонії, контролі над Німеччиною що до її збрoєння не мають особливішого значіння.

Нас обходить найбільше гарантія східних границь Польщі. Можна надіятися, що такої гарантії не підпише ні Німеччина ні Англія. Загальна опінія англійська є проти Польщі. Це видно не тільки з лондонської преси, але й з дебат в англійськім парляменті. Англія хоче поставити Німеччину на ноги, а Франція та Польща хоче її гоневолити. Німеччина є найсильнішим ринком збуту для Англії, тому Англія хоче мати Німеччину з сильною і доброю валютою і упорядкованою. Це не є для неї маловажна справа. До війни Англія висилала свій вугіль до Італії і Еспанії, що приносило їй великі користи. Сама Італія спотребовувала річно 25 міліонів тон англійського вугля. А сегодня це так якби пропало. Італія визискує сили водні і не потребує англійського вугля. Треба ратувати буджет, здержати безробіття. Тому не диво, що її очи звернені на Німеччину. Тому-ж не диво, що її політика звернена проти польської експансії, яка шахує і кривдить Німеччину.

Та дивним дивом англійську політику заступає тепер людина, яка йде в розріз з загальною англійською опінією. Англійський секретар справ заграничних Австен Чемберлен є відомим симпатиком Франції, він не годиться особисто з запропонованим Німцями гарантійним пактом, він не є за тим, щоби аліянти опустили ренську провінцію та віддали Німцям Кольонію. Але англійська політика є тверда і послідовна. Вона не уступить з тої дороги, яка є вказана для добра держави. Вона піде по дорозі дійсного порозуміння з Німеччиною, а теперішній секретар справ закордонних, або її підастся, або буде мусів уступити.

Найблизший час вияснить ту справу, а рівнож і становище Франції. Дня 18. червня буде святкувати Німеччина тисячліття прилучення надренських провінцій з Німеччиною. Німецький президент Гінденбург згодився взяти в тім святі особисту участь та заявив, що прибуде на той день до надренського міста Діссельдорфу, що находиться під французькою окупацією. З того як віднесуться Французи до цеї події буде можна вносити про судьбу гарантійного пакту та нове французько-англійсько-німецьке зближення. Ситуація не легка, бо Французи грозять Гінденбургови арештом, як вступить на сю територію, бо він є на лісті тих німецьких генералів, яких має антанта судити як виновників війни.

ЗЕМЛЯ ГОРИТЬ ПІД НОГАМИ

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

II.

Від слова до діла у большевиків, як відомо, один крок. Побачили, що з всесвітньою революцією не гаразд,— к чорту всесвітню революцію! Нехай нею займається Комінтерн, а московським харцизам треба рятувати свої животи, бо ось-ось загинуть. Не вигоріло діло з „ленінізмом" та „ленінським вербунком" — к чорту й те й друге. Не вивезла крива на „госторговлі" та госпромисловости" — до дідька їхню комуністичну недоторканість: підпрягай приватний капітал. (Правда, раз уже було одурено непманів, але на большевицький вік дурнів вистарчить і в Совдепії і в Европі!). Підвіз візка т. з. бідняк, незаможник, держи курс на середняка, на „дбайливого мужичка", себ-то на „куркуля". Гляди, щось і вийде; гляди, пощастить подиктаторствувати ще який лишній рік.

І от на відкриттю XIV. конференції РКП (російська ком. партія) московсько-жидівські большевицькі головотяпи, заховавши Бухарінську „Азбуку комунізму" яко мога далі, шиють овечі шкури, щоб одягти на свої вовчі футра, й витворюють щось подібне до знаменитого царського маніфесту 17-го жовтня 1906 р.

Сей новий твір всесвітних пройдисвітів остільки знаменитий, остільки викриває всю хижацько-шахрайську істотність „рабоче-крестянскаго правительства" і його бажанне одурити й на сей раз своїх підданих та продовжити свою диктатуру хоч трохи ще — хоч день, мовляв, та наш! — що варто познайомити читачів бодай з тими витягами з него, що носять назву резолюцій, себ-то приписів, котрими надалі муситимуть керуватись всі члени ком-партії. Отже наводимо їх з большевицької „Правди":

а) „**Швидко зростаюча культурно-політична активність селянства** стає в суперечність з рештками воєнного комунізму (ще-б пак! М. Д.), а се вимагає й відповідної адміністраційної практики, основаної на найсуворійшій законности".

б) „При таких умовах конче потрібно в економічній области розвязувати (себ-то не забороняти. М. Д.) по можливости господарський оборот у всіх галузях господарства, між иншим і на селах".

в) „В области політики основною директивою повинно бути оживленне совітів (рад) із сильним і рішучим переходом на лінію революційної законности й викорінення решток воєнного комунізму в адміністративно-політичній роботі".

г) „Всі члени партії повинні виразно зрозуміти прінціпіяльну конечність такого партійного курсу. Праця кождого члена партії повинна мірятись тим степенем уміння, з котрим він переходить на сю лінію, що є єдино правильною лінією пролетарської політики в теперішніх умовах".

Коли приглянемося до тих тез „нового курсу" внутрішньої большевицької політики, то побачимо, що великих надій на якийсь поважний поворот населенню не приходиться мати, що й тут, як і богато де в чому, „робітницько-селянська" влада виявила себе великим послідувателем бюрократичної царської творчости, тільки ще, як то кажуть, у квадраті: і тут, як у царськім маніфесті 17. жовтня, під лисячим хвостом доброзичливости до населення й ніби щирого наміру повернути курс бачимо вовчі зуби большевицького шахрайства й харцизства. Що значить, нпр., ся деклярована „найсуворійша законність" в адміністративній практиці, коли особи лишаються ті самі, і тії „зако..." [illegible]

...кий оборот, коли се робитиметься „по можливости" — не для населення, звичайно, а по можливости для большевиків? Що може значити, „єдине правильна лінія пролетарської політики", деклярована програмою „нового курсу", коли вона „правильна" лише „в теперішніх умовах"?

А коли взяти на увагу, що в даний момент на московськім Олімпі що до „нового курсу" істнує „два уклона", як свідчить той самий Бухарін, а саме: „одні товариші вважають, що треба розвязати куркулівські господарства й більш нічого", а другі, що „капіталізм на селах розвивається, куркуль буде провадити велике господарство, буде рости рента, витворяться нові поміщики з кулаків, **і ми зробимо другу революцію**, — коли взяти все на увагу, то той деклярований на конференції „новий курс" можна поставити під великим знаком запитання.

Коли все-ж таки де-які консеквенції з сего факту можемо витягти, то зовсім не ті, котрих хотіли-б совітські правителі.

Перше, що як шило з мішка, вилазить з усіх хитрих крутійств словами, се признанне, що не вважаючи на оберненне „лицем до села", селянин не поступається нічим, бо, як і ранійше, вбачає в большевицькім лиці простісіньку вовчу морду, яку так кортить йому добре натовкти об лавку, щоб відбити охоту наперед до всяких отих „смичок" із собою. Не вважаючи на пекельні умови життя під брутальним большевицьким чоботом, селянин почав виявляти навіть „політичну активність", а сего, як смерти, бояться товариші диктатори і йдуть на уступки. Отже селянин починає потроху перемагати своїх кривавих владик. Допущенне-ж обороту в усіх галузях господарства та залицяння до приватних капіталістів і підприємців свідчить про дефензиву й на сім фронті: і тут большевицька творчість скрахувала остаточно.

Що-ж взагалі до всіх резолюцій разом, то вони свідчать, що большевикам потрібні до зарізу гроші; тому резолюції тії справлено до населення СССР лише одним боком, — другим вони мають обдурити европейських та американських „капіталістичних акул", котрі першою умовою всякої позики ставлять правові ґваранції. А головний висновок з того „нового курсу" — се: нема часу терпіти більш, треба хоч про людське око йти на уступки, бо земля горить під ногами.

Але — горе тому, хто хоч на крихту пойме віри, ніби большевик може змінити на ліпше свою натуру!...

М. Джеря.

УКРАЇНО.

Україно, Україно,
Ти мій любий краю!
За тобою я все тужу,
Тебе споминаю.

Якби були козаченьки,
Ти була-б вільною,
Наша слава панувала-б
У полі у бою.

А тепер проклята Польща
Панує над нами,
Й наші браття Українці
Вже не мають слави.

Та ми славу будем мати,
Лиш до бою взятись,
Ще будем на рідній землі
Самі ґаздувати.

Козаченьки, козаченьки,
Ви ще молодії,
Беріть кріси і рушниці
На бої важкії.

Стефан Тритяк.

ЯН ШТУРСА.

Смерть визначного чеського мистця.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи").

Чеське мистецтво понесло дня 2. травня тяжку втрату. У зовсім молодім віці й, здавалось, у повнім розцвіті своїх творчих сил помер найвизначніший чеський різьбяр Ян Штурса.

Штурса був сином робітника з Нового Міста на Мораві. Він був зпочатку простим каменярем і лише тяжкою працею вибився на широку дорогу. Нелегко йому було з каменярського підмайстра зробитись учнем празької академії мистецтв, а ще тяжче йому було по скінченні академії заняти перше місце серед чеських різьбярів. Але природний хист і сила характеру все перемогли. Не перемогли вони тільки підступної хороби, яка довела мистця до розпуки й самогубства.

Про перші твори Яна Штурси світ заговорив літ двадцять тому. Звернули вони на себе увагу незвичайною свіжістю замислу й сміливістю виконання. У той час, як більшість різьбярів кинулась шукати нових форм і способів висłову, впадаючи притім у крайности й часто доходячи навіть до смішного, Штурса вмів знаходити й виявляти красу в старих формах і старих способах вислову.

Так саме, як Архипенко, Штурса майже виключну свою увагу звертав на зображенне жіночого тіла. Тільки Архипенко ставить свій мистецький закон вище законів природи, а Штурса тримався природи досить міцно. Але й він не копіював, а творив. Він мав свій стиль, свою мистецьку мову, свій спосіб підходити до природи. А в чім саме це „своє" полягає, це можна збагнути, поглянувши на котру-небудь жіночу постать з числа сотворених Штурсою.

Найбільше уваги звернули на себе дві жіночі постаті, які Штурса виставив минулої осени на черговій празькій виставі мистецького товариства „Манес". Одна постать була виконана в бронзі, друга в марморі. В обох постатях вражає масивність форм і монументальність будови. Руки, бедра, ноги, груди — це все таке мясисте, товсте, наче трохи незграбне. Але при всім тім обидві постаті дишуть життям, красою, навіть своєрідною ґрацією. Це втіленне здорової, роскішної жіночої краси, коли хочете — це чеський ідеал жіночої краси.

Тут ми підійшли до того, що становить головну характеристичну відзнаку Штурси, як мистця. Він був **національним** у всіх своїх помислах і творах. Він і жінку „оспівував" у своїх поемах з мармора й бронзи не якусь абстрактну, надлюдську, а конкретну, всім видиму чеську жінку. Не знати, чи робив він це свідомо чи стихійно, але це значіння не має. Досить того, що він зумів знайти красу в тому, в чому инші люде її не знаходять.

Національним Штурса був і в своїх инших творах. Його леґіонерські голови на фасаді „Леґіобанки", його могутні каріятиди на Главковім мості, його „Ранений", його памятник Св. Чехови (всі у Празі), мають у собі щось завзяте, вперте, непохитне — якраз ті риси, що характеризують чеську національну вдачу. Кремезна, трохи важка, але повна руху форма цих творів ще більше підкреслює їх національно-чеський характер.

Цікаво зазначити, що Чехи закидали Штурсі якраз брак національного характеру в його працях! Вони, очевидно, хотіли бачити на його різьбах національний орнамент, а на його жіночих постатях — народні убрання... Але ці безглузді закиди потроху уступили місце загальній свідомости, що в особі Штурси чеський нарід має [illegible] ...лановитійшого мистецького виразника.

Останні роки були роками найвищого напруження творчих сил чеського майстра. Штурса працював горячково, не покладаючи рук, часто забуваючи про їжу й сон. Лиха хороба, яка закралась в його орґанізм ще в молодих літах, очевидно нагадувала про себе й пророкувала близький кінець. Тому треба було поспішати. Але кінець все-таки прийшов занадто швидко, не давши мистцеви виконати й половини його замислів. В його робітні залишилась сила майже скінчених, наполовину випрацьованих і ледви початих творів. Можна сказати, що його рука взялась за пістолю, ще не зовсім відірвавшись від різця. Та не було иншої ради. Працювати Штурса вже однаково не міг би. Смерть була єдиним виходом...

Чеський нарід щиро жалує за своїм великим національним мистцем. До його жалоби приєднаються всі ті, що розуміють значінне мистецтва в житті народів.

Прага, 4. травня.

Радянин.

УКРАЇНСЬКЕ ГР. КАТОЛИЦЬКЕ СВЯЩЕНСТВО В СПРАВІ КОНКОРДАТУ І ДОПОМОГИ РІДНОМУ КРАЄВИ

На загальних зборах товариства св. Ап. Павла, недавно заснованої запомогової орґанізації українсько-католицьких священиків в Америці, які відбулися дня 4. мая с. р. в місті Ню Йорку ухвалено одноголосно слідуючі резолюції:

1) В СПРАВІ КОНКОРДАТУ ПОЛЬЩІ З АПОСТОЛЬСЬКОЮ СТОЛИЦЕЮ:

а) Українське греко-католицьке духовенство в Америці зорґанізоване в тов. св. Ап. Павла заявляє, що в справі конкордату йде згідно з духовенством і вірними української католицької Церкви в старім краю й Америці.

б) Взиває ціле укр. кат. священство втихомирити занепокоєний конкордатом український народ та зміцнити в нім підковите довіря і привязанне до католицької Церкви і її духовних провідників.

в) Заявляє, що доложить всіх можливих старань, щоби боронити прав укр. католицької Церкви і охоронити її і весь український нарід від ворожих польських затій так, щоби українська католицька Церква остала надалі правдивою опорою української нації.

г) Подає, що поробить негайно всі кроки, щоби так протест українського народа проти конкордату як і заява в тій справі укр. катол. священства були подані до відома святої Столиці.

II. В СПРАВІ АКЦІЇ ДОПОМОГИ РІДНОМУ КРАЄВИ:

Зорґанізоване в тов. св. Павла священство зобовязується всіми силами як найгорячійше поширити визвольну акцію Обєднання Укр. Орґанізацій в Америці. Зосібна ще зобовязується поширити найбільш пекучу тепер народну справу: допомогу голодуючому селу. Що до цего обовязаний кождий священик перевести негайно у себе збірку на голодуючих.

Ню Йорк, Н. Й. дня 4. мая 1925.

ЗА ТОВАРИСТВО СВ. АП. ПАВЛА:

о. Волод. Сполітакевич, голова. **о. Лев Вань**, секретар.

ПОДЯКА РІДНОЇ ШКОЛИ ЗІ ЛЬВОВА.

Комітет Допомоги Рідній Школі, в Янґставн, Огайо, одержав отсе письмо зі Львова:

До Хвального Виділу Комітету Допомоги „Рідній Школі" у Янґставн, Огайо.

Маємо честь повідомити, що ми одержали Ваше цінне письмо і щиру жертву в квоті 60 (шістьдесять) амер. долярів доляровими банкнотами, за що складаємо найсердечнійшу подяку.

Дуже нас тішить, що у Вашій громаді основано Комітет допомоги „Рідній Школі." Це є доказ, що Ви розумієте дуже гарно значіння „Рідної Школи," і дає запоруку, що будете постійно піддержувати сю найважнійшу всеукраїнську інституцію.

Посилаємо Вам статут нашого Товариства, звідомлення з його діяльности за час від 1 IX. 1923. р. до 31 VIII. 1924. р. і 10 брошурок „Збройна і культурна війна". Просимо ласкаво популяризувати ідею „Рідної Школи" і зеднувати нашому Т-ву як найбільше членів. Було-б дуже вказаним уряджувати на дохід „Рідної Школи" аматорські вистави, концерти, відчити, фестини, забави і т. п. Кромі того порадно звернутись до місцевого священика, щоб один раз в місяць відправив акафист на „Рідну Школу" і післав з тацою збирати на „Рідну Школу."

Бажаємо нашим Землякам усього найкращого в Новому Році й остаємо з правдивою пошаною

Головна Управа Укр. Пед. Т-а

Бр. Янів, голова;
Іван Буцманюк, секр.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Михайло В. Дужий, Сімор, Конн. — Колиб Українці зачали релігійну боротьбу, се неодмінно була-б українська **внутрішня** боротьба, значить — боротьба Українців проти Українців. Такої боротьби бажають собі наші відвічні вороги Поляки і вони раз по разу до неї провокують Українців. Колиб Українці були малосвідомою непросвіченою масою, то Поляки осягнули-б свою ціль дуже легко. Кількох провокаторів могло-б їх до сього спровокувати. Та на щасте Українці вже доволі вироблені і просвічені, а до того занадто добре знають Поляків і не дадуть їм спровокуватись до внутрішньої боротьби.

Українці і далі будуть держати один національний фронт проти Польщі, виминаючи внутрішню борню. Вістре боротьби мусять все звертати на Варшаву, а не проти себе.

Читач Свободи, Бреддок, Па. — Вістка польської преси про згоду Українців з Поляками належить до добре відомих старих польських брехонь.

Т. С., Едлентавн, Па. — Такі речі як Ви нам описуєте, не на... [illegible]

ПОДЯКА

Підписана членкиця 34 від. У. Н. Союза в Лорейн, Огайо, посилає сердечну подяку головному урядови У. Н. Союза за запомогу в сумі $50.00. Одночасно висловлюю нашому заступцеви делеґата Ів. Чмиридови повне признанне, що не забув сю справу піднести на конвенції.

Розалія Козопас,
So. Amherst, Ohio.

ПОДЯКА.

Складаю як найсердечнійшу подяку Гол. Урядови У. Н. Союза і всім делегатам [illegible] конвенції У. Н. С. за уділенне мені запомоги з фонду убогих в сумі 75.00 долярів, а також і урядови дотичного відділу.

Тепер відзиваюсь до вас, Браття і Сестри, котрі ще не стоїте в У. Н. Союзі, щоб Ви всі як найскорше повписувались і стали членами У. Н. С. бо се батько, котрий не забуде за Вас і ваших дітий в життю і по смерти. Желаю новому вибраному Гол. Урядови У. Н. С. добрих успіхів в його праці, та щоби організація зросла до другої головної конвенції на 100,000 членів.

Катерина Петришин,
членица Тов. Зап. Січи від. 317 в [illegible]

З українського житя в Америці.

ПАСАІК, Н. ДЖ.

Забороняє віче проти конкордату.

Українська громада міста Пасаїку, Н. Дж., збиралася від кількох тижнів до протестаційного віча проти польського конкордату. Зложено вже комітет, замовлено бесідників, нанято на віче українську церковну галю, видано оголошення й летючки. Нагло в послідній хвилі, під напором чужих а ворожих нам людий, заряд нашої церкви встрашився та відмовив нашій громаді обіцяної галі. Коли ворогам України здавалося, що в той спосіб вони не допустять, щоби українська громада винесла протест проти сего скандального конкордату, то вони помилилися, бо громадяни вже постаралися о другу галю, ще більшу від церковної, а громада, обурена на інтриги наших національних ворогів, аж горить нетерпеливостю, щоби сказати своє слово протесту. Віче відбудеться в Президент Парк Гол, на 115 Президент стріт, корнер Паркер Евеню. Початок о годині другій.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

Ліпше пізно як ніколи.

Трентонський 245 відділ У. Н. Союза підчас ювилейної кампанії не зорганізував ані одного члена до Союза і це певно одинокий відділ в Америці, що остався так позаду. Жалко і сумно, що наш відділ не поступив ні кроку вперед в той час, як скрізь по Америці відділові секретарі вели горячкову працю за приєднанием нових членів до Союза. Тоді у нас був цілковитий застій. Причин до цего богато. Якісь кваси, непорозуміння, відтак вибори річні; по сім вибори делеґата на конвенцію. Вибрали одного, недобрий, давай вибирати другого, і так без кінця. До таких дрібничок привязувалось велику вагу, а до орґанізовання нових членів цілком малу й незамітну. І здавалось, що ми не скоро вийдемо з того застою, заскорузлости та бездільности, та не так склалось, як думалось, бо якраз на часі знайшовся член, що виратував з того застою наш відділ. Він зорганізував шість нових членів до У. Н. Союза. Ним є Василь Базюк, тойсамий, що був вибраний делеґатом першим і унеуважнений відділом. Тойсамий показався вповні джентелменом, і він вповні розуміє орґанізаційне діло, що не криком на мітінґах підноситься орґанізацію, а навпаки, ділом чести, єднанием нових членів, І той самий Василь Базюк заявляє, що мусить зорґанізувати двайцять членів, і тим робом наш відділ перенести в цифри останної і тим побити рекорд других відділів в Америці у справі єднання нових членів в часі конвенційної кампанії. Дуже гарно зі сторони висше згаданого члена. Його слідами повинні піити і урядники місцевого відділу та вписати своїх жінок та дітий і тим початком дати почин членам до орґанізаційної кампанії. Невжеж наші члени не мають знакомих тут в Трентоні, щоб приєднати до так славної орґанізації, якою є наш Союз? 16-та конвенція отворила широкі двері для зєднання нових членів. Бувші негодовання, що до Союза приймається лише офісових клєрків, попів та дяків на 2,000, а робітників фабричних та майнерів ні, на конвенції узгляднено і всіх зарівно приймається до цеї кляси. Тож до діла, хай не буде жадних сумнівів, нехай ця орґанізаційна праця зеднає нас всіх без ріжниці партій та релігійних переконань. Союз яко високо гуманна орґанізація трактує всіх зарівно. Час найвисший нам Українцям покинути цю вузкоглядність, що коли ми виберемо новий уряд без ріжниці, чи то у відділі чи головний, давай зараз на него стріляти, лише тому, що він урядник. Так у культурних народів не робиться. Буває усюди, що якийсь урядник надуживає свого портфеля та на це є рада, але безпідставно відбирати йому честь, ляти помиї на його голову, це не по людяному за йому даремну працю у відділі бо взявши під увагу відділового секретаря він через цілий сезон літний тягне цілу машину відділову, мітинги в літі мало відбуваються, він мусить ще ходити за вкладками по членах, бо не хоче, щоб через суспендования причиняти роботу головним секретарям, ну і члени ще такі бувають, не кажу всі, що ще його нападають за його працю. Завдяки праці відділових секретарів Союз подвоївся в членах і в маєтку і тому на будуче їм треба помочи, а не нападати. Нема в нас тут в Америці красшого шляху до патріотизму як зєднанне нових членів до У. Н. Союза, бо тут криється ціла наша екзистенція і лише по орґанізаційному хисті Америка цінить нас, і лише тим аршином нас мірить, які ми сильні, які культурні, та які здібні на полі гуманности, та державности.

До Вас, мої земляки, панове Запорожці трентонського відділу 245, ставлю уклінні прохання. Поможіть вже початому ділу, та орґанізаційну кампанію підіпріть. Зорґанізуйте хотяй по одному членови, а тим піднесете славу Запорожа та імя Великого Хмеля. У нас є ще десятки таких, що ходять манівцями, тож вкажіть їм шлях, як можна бути добрим Українцем, та бути жовніром в одинокій нероздільній армії українського народу. Ви ще не забули події, яка скоїлась недавно у нас, що вмер наш земляк, був здоровий ще два дні перед смертю робив, відтак пішов до шпиталю і вмер. Не було кому взяти тіла зі шпиталю; всі відмовились, бо знали, що небіжчик не має гроший; рідня далеко а в Союзі не стояв. Біда, запізно; Союз та місцеві й відділи були-б занялись, та годі і в краю жена та дрібні діти оплакують смерть небіжчика.

В. Гасій.

В. БУДЗИНОВСЬКИЙ

Послідний Ногай.

(Історичне оповідання).

(Свобідно за Купером).

(12)

Дівчата скулилися в куті, в котрім спали. Криса стояв біля них і крізь щілину зазирав на освітлену місяцем полянку. Ногаї і Тихоліз, всі з рушницями в руках і з ножами в зубах стояли біля входу і дожидали ворога.

Не довго ждали. З корчів висунувся високий Татарин. Станув і наслухував. По хвили закумкав і з кущів висунувся та приступив до него другий Татарин. Оба стали балакати щось пошепки, позираючи на башту. Стали поволи, неначе трівожно підступати. Тихоліз і Мурат поставали біля себе, сперши о стіну мушкети і в руки взяли луки. Се на те, щоби наряджені мушкети були готові на привитанне двох других ворогів. Високий Татарин, посуваючися спровола до башти не дивився під ноги, спіткнувся і впав на могилу. Коли встав, спинив свого товариша, не даючи йому далі йти до башти, до котрої мали ще найбільше пятнацять кроків. Ворог стояв так близько, що найменший рух коний, або лиш сильнійший ніж звичайно віддих, могли Татарам виявити тайну башти. Але оба Татари не йшли далі. Побалакавши щось пошепки і йдучи в зад, з очима [illegible] башту зайшли до кущів і щезли в них.

— Богу дякувати! — шепнув Тихоліз. — Втікли перед духами.

— Перед якими духами? — спитала Варка.

— Перед духами побитих, що спочивають в сій могилі. Татари здавна оминають се місце і з наших ніхто не хоче поселитися тут, бо говорять, що до башти заходять духи побитих в тій давній різни. Того ті два так поволи і обережно підходили до башти і так обережно відходили. Се, що один з них піткнувся о могилу і впав на неї, вони взяли за злий знак для себе, за перестогору. Очивидно, гадають, що й ми, знаючи історію башти, боялисьби ночувати тут.

Коли оба Татари щезли в кущах, Мурат припав до землі і поповз за ними. За чверть години вернув.

— Можемо рушати, — сказав, — але тою дальшою дорогою. То був Яман зількома очаківськими. Рушниці не має ніодин. Вони не сумніваються, що ми підемо, або вже пішли на Торки шляхом коротшим. Отже вони пустилися туди, щоби нас перейняти і засісти на нас. Той другий шлях, хоч довший, безпечніший для нас, бо його не пильнує Яман. За мною!

Криса поміг дівчатам сісти на коні і повів їх за Муратом. Тихоліз і Гамер пішли за ними. Хоч було не дуже ясно, бо місяць щез за високою горою, товариство йшло скоро. Прийшли над якусь річку і стали, бо Мурат відвернувся до них і поклав палець на уста. Се на знак, щоби мовчати. Гамер перетрусив кущі і вернувши сказав, що яких двіста кроків навкруги них нема живої душі. Товариство пішло далі, але по малій хвили знов задержалося.

— Ми вже на краю лісової гущі, — промовив Тихоліз, розгортаючи руками кущ, під котрим стояли. — Бачите? Праворуч став. За сим ставом Торки. Біля сего ставу і в сам став потекло крови о много більше, ніж біля тої башти, в котрій ми ночували. Було се в р. 1625, коли мені що лиш став засіватися вус. Користаючи з того, що велика сила козацтва пішла на море промишляти в турецьких городах, Польща вислала на Україну свого гетьмана Конецьпольського з велиезним військом, щоби підбив Запороже і козацтво цілком вигубив. Проти Ляхів рушила решта козаків, які ще були лишилися на Запорожу. Гетьманська булава була тоді в руках Жмайла. Жмайло зійшовся з Конецьпольським над рікою Цибульником. В ночи по цілодневнім бою козаки стали відступати за Курукуве озеро, бо супроти подвійної сили Ляхів, козаки були би над Цибульником не встоялися. Саме тоді, коли Конецьпольський [illegible] гребувався з Запорожа, я був з тим військом, що чайками підплило під Очаків. На вість, що козаччині грозить така небезпека, ми залишили похід против Турка. Ми попалили чайки, поділилися на кілька частин і сухопутно кількома шляхами поспішали до Жмайла. Я був у сотни, що йшла горі Богом. По дорозі приставали до нас козаки, що промишляли над сею рікою. Саме в сім місци, біля сего ставу цілком неожидано наскочила на нас більша сила Ляхів.

— Відки тут Ляхи взялися? — спитав Криса.

— І нам ані в гадці не було, що в сій стороні можемо попасти на них. Ми йшли цілком безжурно. Аж по розправі з ними ми провідали, що про наш похід звістили їх Татари з Очакова. Конецьпольський зараз відрядив пару своїх хоругов, щоби загородили нам дорогу до Жмайла. Коли Ляхи вдарили на нас, ми й не боронилися. Ми пішли в розтіч, але тоїсамої ночи зібралися назад до купи. Ляхи гадали, що їх робота вже скінчена. Були перетомлені, бо заки попали на нас, ішли поспішним походом три дни і дві ночі. Як раньше ми йшли безжурно, так тепер вони безжурно, де хто з них стояв, там ляг спати. І вартові позасипляли. Зібравшися назад до купи, ми на зорях вдарили на них і вирізали до ноги. Коли ми кінчили роботу, надійшло друге польське військо. Його також було тільки що нас. Але роззьвірені дотеперішною кровавою роботою ми вдарили на них з таким завзяттєм, що й з того другого війска також мабуть ніхто не спасся. Небіжчиків треба було по християнськи поховати, але не було коли, бо нам горіла земля під ногами, щоби не спізнитися до Жмайла. Отже ми взяли, тай всіх побитих вкинули в сей став. З тої пори сей став звуть кервавим ставом. Його всі оминають і я не важивсьби, не то ночувать коло него, але й пройти в ночи попри ту воду.

— Як не боїшся небіжчика в землі, то й не повинен боятися небіжчика в воді, — замітив Криса.

— Гм. Коби то в тім ставі були поховані самі небіжчики!

— Кажеш, що ви повкидали побитих.

(Дальше буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЗАХІДНА ЕВРОПА ЗАПАДАЄТЬСЯ.

„Велика частина західно-европейської суші постійно западається. Западання рівня землі з року на рік можна міряти відповідними приладами. До 60 або 70 літ цей геольогічний процес потягне за собою важні наслідки. Частина західно-европейської суші западається з кінцем нашого століття під поверхню моря."

До такого цікавого висліду дійшов славний німецький геольог і географ професор Шмід. Він видав у Мінхені працю на основі помірів і заповідає невеселу будучину европейському континентові. Проф. Шмід займається більше як десять літ науковими помірами, які точно виказують, що зах. Европа помало але постійно западається. Свої твердження підпирає геодетичними помірами і подає цифри про постійне западання тої суші. Передусім досліджував науково Францію й Англію. Проф. Шмід стверджує, що земля в цілій Франції не всюди однаково западається. Помалійше западається у стіп Піринеїв. На протязі останніх 25 літ ріжниця на сьому поземі осягнула 25 до 30 цм. А за тойсам час околиця Гавру й округ ріки Сени западається на цілих 50 цм. Пересічно суша в Франції западається на 2 ц. м. річно.

Ще гірше є з Бельгією: найскорше западається земля на бельгійськім побережі. Річна ріжниця в бельгійськім поземі доходить до 4 цм. Колиб цьому геольогічному процесові не перешкодити якмись (покищо незнаними) засобами, то вже на протязі 60—80 літ знікне під морем значна часть бельгійського побережа.

Досі цих Шмідових вислідів помірів не заперечили з наукового боку. А проф. Шмід на доказ свого твердження має ще й таке взаімовідношення: коли Бельгія й Франція постепенно западаються, то тимсамим повинни би показатися з під води на якомусь місці инші суші. І так шведський учений Борн вже від довшого часу сконстатував і доказав, що скандинавський півостров дійсно підноситься. Борн студіював це явище на протязі 30 літ і сконстатував цифрами. Але він не вмів подати незаперечних пояснень для цього цікавого явища. Недавно вдалося йому це мабуть. Шведський учений догадується. Великі маси полярних ледів натискали сильно на протязі минулих тисячеліть на сушу. Як леди помало топилися, це тиснення меншало. Тепер нібито глибоко під покладами землі плинуть плинні маси леду до Скандинавії і підносять значно сушу у гору. Западання землі у Франції й Бельгії пояснюється противним процесом.

Самособою ці твердження обох професорів, то лише наукові здогади. Вони можуть бути таксамо правдиві як і неправдиві. Які би там і не були причини цього цікавого геольогічного явища, то фактом є, що великі простори Европи вже протягом короткого часу забрало ненаситне море.

ДОПИСИ.

МЕНВИЛ, Р. АЙ.

Виказ жертводавців на піддержання читальні Просвіти в Буциках.

В Менвил, Р. Ай., зложили слідуючі на сю ціль:

Дмитро Хрупало $5, М. Кльован $2.20, І. Ткач, Д. Кльован по $2; П. Казан, П. Тиняк, М. Тиняк, Ст. Шевчук, І. Топоровський, В. Фещишин, М. Герман, Маленчук, І. Варшавський, Ст. Прокопчук, Л. Стадник, Г. Шевчук, П. Павлишин, В. Почапський, Ю. Бурак, Й. Ходоровський по $1; П. Вишинський, Д. Сулима, Р. Совецький, Г. Ганущак, М. Команьовська, М. Шпак, П. Борозьвин, Ст. Мелвичук, П. Гречух, П. Гречух, І. Шевчук, П. Гірза, Л. Сопко, В. Борозна, Ст. Гарматюк, Ю. Ясінчук, М. Шевчук, Ст. Лапчинський, П. Любенецький по 50 ц.; Д. Сутельник, Ілля Сулима, Д. Сулима, Т. Сулим, Т. Гудз, К. Сирко, Т. Бровчук, А. Кісик по 25 ц.; І. Шевчук 20 ц., А. Козар 10 ц. — Разом зібрано 39 долярів.

Дня 9. мая передано тутешнєму землячкови, котра виїздить до краю в сім тижні і має доручити предсідателеви І. Вороновському в Буциках. Також повідомлено уряд читальні листовно про передані гроші. Гроші мають дійти американськими долярами.

Збіркою займалися Михайло Кльован, Михайло Тиняк і Іван Ткач. Всім жертводавцям складаємо сердечну подяку за їх щирі жертви, що не відмовились яко наші родимці з Буцикова. Нас тут дуже мало, але на жаль і з тих трохи попольщилось. Тільки один Хрупало з Голійок став разом з нами і прислав свою лепту, а більше ніхто не зголосився. Якби хто хотів з наших родимців прийти в поміч нашій читальні Просвіти в Буциках, то може вислати на котрогобуль урядника читальні в Буциках.

КОМІТЕТ ЗБІРКИ В МЕНВИЛ: Михайло Кльован, Михайло Тиняк, Іван Ткач.

ІСЕЛІН, Н. ДЖ.

Поклик до односельчан Бахова, повіт Перемишль.

Дорогі Краяни! Відзиваюсь до Вас з дуже великої радости. Думаю, що всі можете тим радуватись, що в наших околицях народ збирається до просвітної роботи, а то до закладання читальні Просвіти. Може хто з Вас читав, що вже є читальня Просвіти в селі Іскані і по других селах довкола нашого Бахова, а наше село іще не має читальні Просвіти, хоть вже два роки минає, як зачали братись до того. Як знаєте, комітет є тут в Америці зорганізований, щоб нести поміч тамтому комітетови в селі, котрий старається, щоби мати свій дім на Просвіту. Отже недавно був лист від комітету з Бахова, що всьо готове до роботи, що до будови тілько треба гроший. Ті гроші, що тут назбирані на ту ціль, то всьо замало. Тож прошу тих, котрі вже дали і тих наших односільчан, котрі мешкають по контрах, котрі іще не дали, оби більшу суму гроший зложити і щоби як найскорше вислати до Бахова так, щоби до зими стояла в селі святиня просвіти, котра має людий будити до життя народнього. Так далі не може бути як було дотепер. Пробудіться люди, бо колись Вам лихо буде, як так далі не будете дбати за просвіту!

Складайте жертви на ту ціль, а колись будете горді з того, що Ви самі збудували.

Желаю доброго успіху в тій роботі.

Яків Ленчик.

ЗАЗИВ.

До виходців Сінявщини і околиці повітів Ярослав і Ланьцут!

Дорогі Родимці!

„Отсею дорогою хочемо, запізнати Вас з деякими справами, котрі повинні Вас заінтересувати, і піддержані бути з Вашої сторони: як морально так і матеріяльно. Через минувших два роки Товариство „Єдність" від. 163 У. Н. Союза, взяло в опіку Олексія Воробля (із села Тепліці), студента медицини на тайному українському університеті у Львові, і своєю жертвою давало і дає спромогу йому на дальшу науку.

З початком сеї весни зголосилось до нас ще двох таких студентів, а іменно: Тадей Скотинський, студ. фільософії, і Іван Борим, студ. медицини, всі три з Ярославщини, котрі просять своїх земляків за океаном хотяй о скромну поміч. Позаяк Тов. „Єдність" не всилі дати всім трьом піддержки фінансової з причини, що на се нема у нас фондів, звертаємось до Ваших сердець і кличемо: Поможіть своїми жертвами, оскільки Вашої змоги!

Друга справа така: З огляду на се, як говориться в листах зі старого краю, що наші околиці навістив страшний голод, ми започаткували збірку для голодуючих на село Теплиці й околицю.

Сподіваємось зібрати деякий фонд і закупити певну скількість провіянтів там на місці, то розподілити найбільше потребуючим, і тим хотяй вчасти облекшити їх нужду.

Тож кличемо! Поможіть своєю лептою голодуючим!!

Третя справа знову отся: На цілу околицю Сінявщини немани одного українського громадського дому, котрий міг би статись осередком культурно-просвітним серед тамошних Українців. Як нас сповіщають, трафляється купити відповідний будинок в місті Сіняві в досить приступній ціні. В тому домі можна було-б сконцентрувати всі наші сили до праці на всіх ділянках для визволу нашого поневоленого народу.

Сподіваємось Вашої фінансової піддержки у висше наміченних справах і з сим зазивом отворюємо три фонди до жертв, а це: Фонд Студентів, Фонд Голодуючих і Фонд Будови Укр. Гром. Дому в Сіняві.

Дорогі Земляки! В імени наших братів і сестер в Західній Україні просимо о піддержку фінансову.

Чеки і „моні-ордери" просимо виписувати на імя касіера, Петра Мельника, 929 N. Hancock St., Phila., Pa., а висилати на адресу секретаря Тов. „Єдність".

Хто бажає близьких інформацій по сказаних справах, то радо уділять їх нижше підписані.

За Тов. „Єдність", від. 163 У. Н. Союза:

Стефан Гвіздь, предсідатель; 2527 Seybert St., Phila., Pa.

Йосиф Федюк, секретар; 103 Emily St., Phila., Pa.

Проситься всі укр. часописи о передрук.